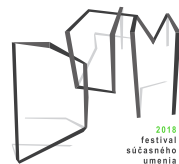

31. 8. — 16. 9. 2018

**Festival
súčasného
umenia
DOM 2018
PO»PRAVDE**

**Festival súčasného umenia
DOM 2018
PO»PRAVDE
31. 8. — 16. 9. 2018**

Galéria Temporary Parapet
Pražská 11, Bratislava-Staré Mesto

Vystavujúci autori:

Marek Halász, Mário Kastelovič

Sprievodný program:

**Samčo, brat dážďoviek a Verejné deti,
Tomáš Rafa**

Kurátorky a organizátorky festivalu:

Martina Ivičič a Marianna Brinzová

Grafický dizajn festivalu:

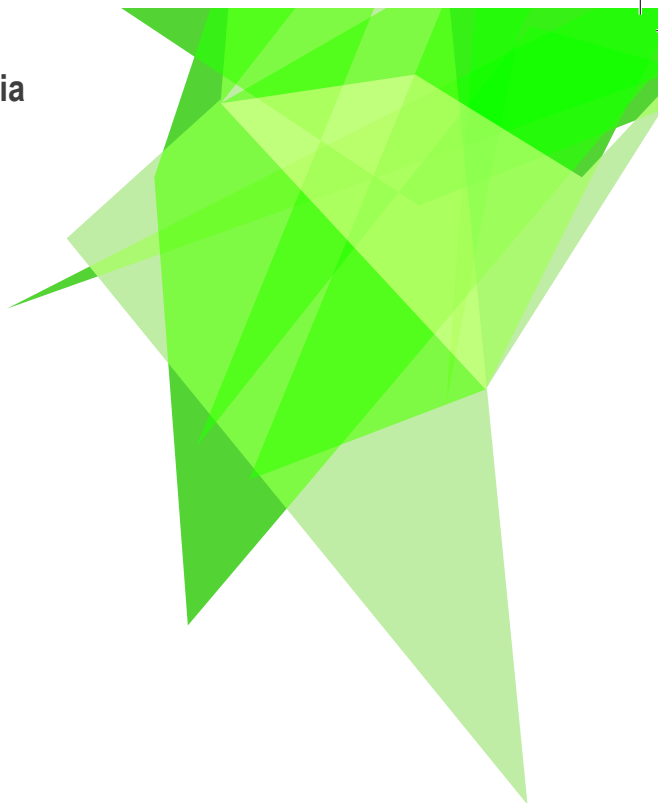
Karel Bařina

www.festivaldom.com

Festival súčasného umenia DOM 2018 vznikol za podpory Nadácie ZSE,
Nadácie Intenda a galérie Temporary Parapet.

temporary parapet

Program

Vernisáž výstavy/otvorenie festivalu:

piatok 31. 8. 2018 od 19.00 hod.

Komentovaná prehliadka, videoprojekcia z performance:

Mário Kastelovič, Jablkový komplot, akcia vo verejnom priestore, 2018

Sprievodný program:

piatok 7. 9. 2018 od 19.00 hod.

Interaktívny objekt, online komunikácia s chatbotom:

Samčo, brat dážďoviek, Umelá neinteligencia, 2018

Hudobno-vizuálna performance:

Samčo, brat dážďoviek a Verejné deti

Premietanie dokumentu:

Tomáš Rafa, Noční vlci prichádzajú k pamätníku na Slavíne, video, 11:15, 2016

Finisáž výstavy/ukončenie festivalu:

nedeľa 16. 9. 2018 od 16.00 hod.

Komentovaná prehliadka, komunitná participatívna akcia za účasti

Mária Kasteloviča a kurátoriek festivalu

PO»PRAVDE

Festival súčasného umenia DOM 2018 s podtitulom PO»PRAVDE sa zaoberá mierou informovanosti spoločnosti a manipulatívnymi ideologickými zásahmi do formovania verejnej mienky. Ústrednou témou festivalu sú rôzne podoby manipulácie s informáciami, množenie „nových pravd“ a bujnenie informačných vojen prostredníctvom hoaxov, konšpirácií a tzv. postpravd (z ang. post-truth). PO»PRAVDE reaguje na súčasné politicko-spoločenské dianie na Slovensku odkazujúce na nacionalizmus a deformáciu rôznych morálnych a sociálnych aspektov spoločnosti. Festival predstavuje spoločný projekt vizuálnych umelcov Mareka Halásza a Mária Kasteloviča a kurátoriek festivalu Martiny Ivičič a Marianny Brinzovej, ktorí prostredníctvom rôznych médií (objekt, inštalácia, performance, video, happening a text) reagovali na danú tému. Festival súčasného umenia DOM 2018: PO»PRAVDE prezentuje výstavu vizuálneho umenia a sprievodný program v podobe hudobno-vizuálneho performance, premietania dokumentu a tvorby komunitného participatívneho diela.

DOM 2018 je projektom vizuálnych umelcov Mareka Halásza a Mária Kasteloviča a kurátoriek festivalu Martiny Ivičič a Marianny Brinzovej, ktorí spoločne na základe pracovných stretnutí

vyprofilovali výslednú tému festivalu a reagovali na ňu v následnej autorskej tvorbe. Štvrtý ročník festivalu DOM sa pod ťažobou posledných mesiacov a ich udalostí nie náhodou zaoberá informáciami a manipuláciou s nimi, ktorá bezprostredne vplyva na formovanie verejnej mienky. Téma vychádza z urgentnej potreby zaoberať sa touto problematikou, pričom chceme hľadať nový „uhol pravdy“ prostredníctvom vizuálneho umenia. Aká môže byť tá „umelecká pravda“? Dokážeme mať prostredníctvom tvorby a vnímania umenia určitý nadhľad? Festival DOM 2018 PO»PRAVDE hľadá odpovede a má ambíciu otvoriť priestor pre diskusiu medzi divákmi umenia a umeleckou obcou reprezentovanou umelcami a kurátormi. Chce ich spojiť, aby vytvorili sociálne väzby, ako i spoločné participatívne umelecké dielo.

Štvrtý ročník festivalu prešiel oproti predošlým ročníkom podujatia konceptuálnou zmenou. V minulosti bola kurátorkami vopred určená téma festivalu. Diela od jednotlivých umelcov boli vybrané na základe zverejnenej výzvy a rovnako i výsledná inštalácia výstavy podliehala kurátorskému zásahu. Tento koncept sa pre DOM 2018 začal javiť ako zastaraný a ideologický. Zoskupenie umelcov, ktorí participujú na festivale, je jediným výberom a zásahom kurátoriek. Oslovili sme dvoch vizuálnych umelcov Mareka Halásza (*1984) a Mária

Kasteloviča (*1979), ktorí vystavovali na festivale DOM v roku 2016 a 2017. Prvotným podnetom pre realizáciu DOM 2018 bola teda liberálnejšia spolupráca umelcov a kurátoriek založená na rovnocennom vzťahu oboch strán. Chceli sme zrovnoprávniť úlohy umelcov s kurátormi v zmysle vzájomného konštruktívneho dialógu o aktuálnych témach v prospech spoločného uvažovania o dieľach, ktoré pre DOM 2018 umelci vytvorili. Prvotne nás ako kurátorky viac zaujímal samotný proces formovania témy. Primárne sme sa chceli zaujímať o to, do akej miery sa individualita umelca a jeho ego dokážu potlačiť a adaptovať v prospech komunity/kolektívu. V začiatkoch nebol pre nás výsledok primárnym cieľom. Viac nás zaujímal proces zoznámenia sa oboch autorov, ktorí sa osobne predtým nepoznali, ich miera angažovanosti, spôsob hľadania spoločného dialógu. Bol to experiment a aj keď sa priebeh stretnutí a tvorby vyvíjal iným smerom, je to pre nás výrazný posun v ideovej koncepcii festivalu. Vystavujúci umelci Marek Halász a Mária Kastelovič vo finále zareagovali na spoločne určenú tému a jej „problematiku prostredníctvom medií a ideových rámcov“, ktoré sú ich voľnej tvorbe najbližšie. Nevzniklo tak jedno spoločné dielo, ale viacero samostatných diel, rôznych medií, ktoré možno vnímať separátne.

Marek Halász pri tvorbe diela pre DOM 2018 uprednostnil prírodný surový materiál. Jeho objekt z dreva s názvom **01110000 01110010 01100001 01110110 01100100 01100001** predstavuje akýsi symbolický totem našej spoločnej pamäti, ktorú reprezentuje archetyp letokruhov. Kmeň stromu svojou pevnou a nemennou podstatou zásadne kontrastuje s temporálnosťou udalostí a javov v post-digitálnom veku a samotnom virtuálnom priestore. Halász narušuje konzistentnosť kmeňa drastickým zásahom do jeho podstaty, aby sme tak mohli vidieť cez a možno uzreli „pravdu“. Názov diela pozostávajúci z jednotiek a núl vznikol konverziou slova pravda do binárneho kódu. Naopak, Mária Kastelovič využíva k vyjadreniu primárne performatívne umelecké stratégie. Jeho triptych, ktorý na festivale prezentuje, pozostáva z public performance, videozáznamu, kumulovanej inštalácie a happeningu. Navyše komplexnosť jeho umeleckého prístupu má aj komunitný charakter a osciluje niekde na pomedzí tvorby umenia a každodenného rutinného prežívania života. Kastelovič vo svojich dielach vytvorených pre DOM 2018 rieši otázky LGBTI komunity vo vzťahu ku katolíckej cirkvi, ktorá o tejto komunite často šíri nepravdy. V ďalšej rovine diel sa Kastelovič zaoberá podtextom rodovej či transrodovej rovnosti.

Martina Ivičič a Marianna Brinzová

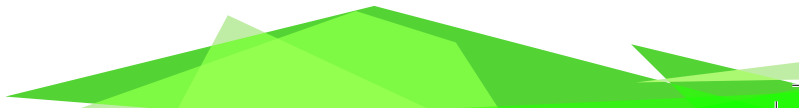
3,5 sekundy po»pravde

Pri neformálnych pracovných stretnutiach a formovaní témy, ktorá na začiatku nebola pevne určená, sme preberali aktuálne témy, ktoré práve „vírili internetom“. Postupne sme prichádzali na to, že informácia, čoby základný kameň (ne)znalostnej spoločnosti sa stala bytostne akútna na prežitie v digitálnej džungli. Každý z nás mal čo povedať k rôznym mémom, každý z nás ich poznal. Tieto mémové virusy, ktoré sa šíria tak, že ak o nich nevieš, tak nežiješ, sa pre nás stali zaujímavým fenoménom – nástrojom na množenie „nových právd“, hoaxov, konšpirácií a tzv. postpravd (post-truth). Každý sme sa o „tom“ dozvedeli z iného zdroja, každý z nás čítal rôzne diskusné príspevky, a preto mal v hlave iný základ pre stanovenie si vlastného pohľadu na rôzne „aktuality a krátkodobé kauzy“.

Mémy sú akési spúšťače šírenia informácií v kultúre (Richard Dawkins). Digitálne prostredie je výborným základom pre rýchlejšie rozmnožovanie politických ideológií, poplašných správ a médiami produkovaných obsahov. Práve v tomto type šírenia správ, ich konzumácie a možnosti diskusie a seba-vyjadrenia sa dobre darí ďalším javom, akými sú masová neznášanlivosť a nacionalizmus, sklony k deformácii morálnych a sociálnych aspektov spoločnosti a prekrúcanie histórie. Tieto sklony sú

symptomatické najmä u mladších ročníkov a primárne tzv. millenials, ktorí vyrastali už v digitálnej dobe, kde sa primárny spôsob diskusie odohráva na sociálnych sieťach. Práve oni sú kritikou skupinou, ktorej vrcholným uspokojením z vyjadrenia názoru či prijímania správ je tzv. „post-pravda“ alebo „lajkovaná“ pravda. Intelektuálna úroveň príspevkov klesá a jednotlivci sa skrývajú za kulisu davovej psychózy a kolektívneho „hejtovania“.

Denno denne doslova hltáme pred obrazkami a displejmi emočne vypäté reportáže s podprahovým odkazom a významom. Medializované informácie a správy neprinášajú publiku reálne fakty ani pravdivý obraz o svete, ale sú len povrchnými interpretáciami s jedinou ambíciou: pobaviť nás a rozptýliť kritické myslenie. Huxleyovský „brave new world“ je vo veku svojej digitálnej kulminácie. Nový diktátor, ktorý na nás pozerá zhora, je zábavný a láskavý – nenárukuje si, aby sme premýšľali. My ho preto milujeme, venujeme mu všetku našu pozornosť a lásku. A to až natoľko, že množstvo informácií, ktoré sú nám dávkané intravenózne, pôsobia na naše vedomie, úsudok a konanie ako silné anestetikum. Privádzajú nás do stavu pasivity vnímania a uvažovania.

To, aké myšlienky sme schopní vyjadriť a akým spôsobom ich vypustíme do sveta, z veľkej časti ovplyvňuje práve spôsob a forma konverzácie. A preto je až dobrodružné sledovať, do akej miery sa určitá aktuálna téma či kauza, ale aj historická udalosť vie pretransformovať, či dokonca až skomolitiť s pribúdajúcimi komentármi pod príspevkom, verejnými vystúpeniami, billboardovými kampaňami, veľkými politickými gestami, popkultúrnym memetickým obsahom alebo latentnými angažovanými zásahmi. Aj kolektívny súcit s obeťami rôznych politických či iných zločinov je mémom, ktorý vzniká z potreby napodobniť správanie a konanie iných ľudí.

Odsudzovať konanie konzumentov správ nie je celkom na mieste, pretože spoločnosť pod masovým náporom rôznych, na prvý pohľad altruistických hoaxov, nie je schopná rozlíšiť, ktorá informácia je alebo nie je hodná uchovania. Vyžaduje veľké úsilie uvedomiť si, či jej šírením prospejeme kolektívnemu dobru alebo, naopak, vyvolávame ešte väčšiu dezinformovanosť. V dobrej viere, že šírimo osvetu, si však vytvárame naše vlastné (Barthesovské) mýty, ktoré nám okrem pamäti vymazávajú aj celú komplexnosť života, dejín a kontextu. Tieto mýty, ktoré nám ponúkajú ideálny, spokojný svet vókol nás, majú jedinú funkciu:

vnucujú nám určitý typ správania, ktoré hromadne imitujeme... My im, samozrejme, s radosťou podliehame, lebo veríme, že konáme dobro.

Neil Postman v knihe *Ubaviť se k smrti* uvádza, že priemerná dĺžka záberu v komerčnej televízii je 3,5 sekundy, čo znamená, že oko si ani na chvíľu neodpočinie a neustále vidí niečo nové a aktuálne. Aj televízne správy sú koncipované tak, aby sa divák mal stále na čo pozeráť. Učinili sme tak z pozerania správ zábavu a rozptýlenie. 3,5 sekundy v istom zmysle trvá aj naša zaujatosť a angažovanosť v aktuálnych kauzách. 3,5 sekundy trvá súcit či pamiatka. O chvíľu médiá vychrlia a zinscenujú ďalšiu udalosť. Tá zo včera sa stáva neaktuálnou, teda zabudnutou, takže skutok sa nestal. 3,5 sekundy nám trvá o niečom premýšľať. „Minútu po minúte“ našu pozornosť uchvacuje nový aktuálny príspevok. Zbožňujeme byť informovaní, a preto srdečne ďakujeme a zdieľame ďalej.

Martina Lvičič

Mário Kastelovič (*1979)

Študoval na Katedre Intermedií a digitálnych médií na Akadémii umení v Banskej Bystrici pod vedením doc. Miroslava Nicza, akad. mal. Zúčastnil sa výtvarných festivalov ako PerformAction v BB 2009, Nuit Blanche v KE 2010 a 2011, Azyl 2010 a 2011, Niff 2010 a 2012 v GR. Bol účastníkom Szpilman Award 2012, Pokoje 5 v Prahe 2016, Pohoda festival 2017/ Visual Art Contest, pripojil sa k iniciatíve vizuálnych umelcov pod názvom Reakcia. Na festivale DOM prvý krát vystavoval v roku 2017, jeho dielo Refreš červeného líca I. a II. (živá plastika/performance, videoprojekcia) dostalo cenu kurátoriek festivalu. Autor žije a tvorí v Bratislave.

Mário Kastelovič je intermediálnym umelcom, ktorý sa vo svojej voľnej tvorbe často pohybuje medzi objektom, inštaláciou, video-artom, gýčom, performanciou, konceptuálnym, či až experimentálnym spracovaním témy. Dotýka sa tém, ktoré sú vo všeobecnom vnímaní ľudí brané ako neprijemné a kontroverzné. Okrem bagatelizovanej problematiky domáceho násillia páchaného na ženách (výstavný projekt *Miesto a funkcia pečenej paštety v tradičnej rodine*) alebo prítomnej pedofílie v mládežníckom športe (galerijný projekt *100 m² prsia*) poukazuje na obmedzenosť verejnosti, i tej katolíckej, v otázkach sexuálnej či intersexuálnej a transrodovej tolerancie. Kastelovič

sa priamo a bez servítky vyjadruje k tabuizovaným témam. Poukazuje aj na obmedzenosť a ľahostajnosť verejnosti v otázkach rasovej i kultúrnej tolerancie.

Mário Kastelovič:

Jablkový komplot, rôzne médiá (akcia vo verejnom priestore, inštalácia z kumulovaného objektu a komunitný happening), 2018

Akcia vo verejnom priestore na Námestí slobody v Bratislave

Autor počas performance, oblečený v kovbojskom kostýme, umiestňuje vo verejnom priestore nahryznuté jablká. Videozáznam je prezentovaný v podobe projekcie v galérii Temporary Parapet.

Inštalácia s kumulovanými zaváraninami

Objekt pozostáva z fľašiek so zaváranými jablkami, ktoré pochádzajú z rôznych geografických oblastí Slovenskej republiky a zahraničia.

Komunitný happening

Návštevníci výstavy a pozvaní obyvatelia okolitých bytov počas happeningu v priestoroch galérie Temporary Parapet nalepujú na zaváraniny nálepky s výrokmi kňaza Mariána Kuffu na adresu LGBTI komunity. Po diskusii na danú problematiku prebieha konzumácia jablkových zaváranín a nedojedené poháre si návštevníci odnášajú domov.

Marek Halász (*1984)

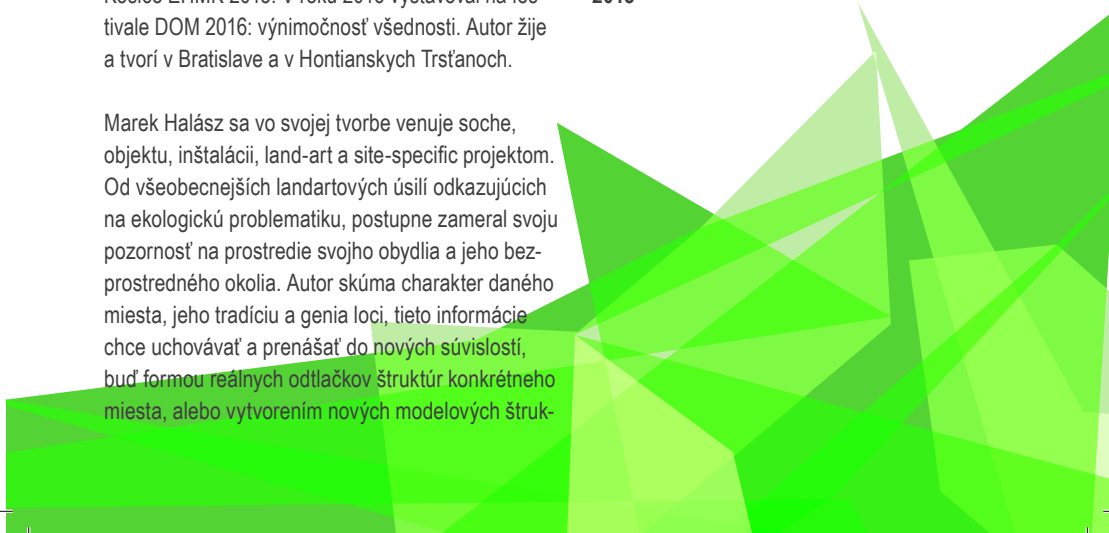
Študoval v ateliéri Socha a aplikované médiá a v ateliéri Socha, plocha, priestor (doc. Juraj Sapara) na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici (2004 – 2010). Vystavoval v Nitrianskej Synagóge, na kolektívnej výstave FOR MAT A1 v Galérii Jiřího Trnky v Plzni, na výstave Banskobystrický štuk, Piszatoryho palác, Bratislava, V procese/In the process, Galéria Lepší svet, Bratislava. Zúčastnil sa viacerých sympózií: Sochársky workshop – Waršava – Bolimov 2006, 2008; Sochárske sympózium Dřevo – WOOD Zlín 2008, Sympózium Dotyky Plavecký Štvrtok (2010); Landartové záhrady – nultý ročník festivalu krajinného umenia v rámci projektu Košice EHMK 2013. V roku 2016 vystavoval na festivale DOM 2016: výnimočnosť všednosti. Autor žije a tvorí v Bratislave a v Hontianskych Trstánoch.

Marek Halász sa vo svojej tvorbe venuje soche, objektu, inštalácii, land-art a site-specific projektom. Od všeobecnejších landartových úsílí odkazujúcich na ekologickú problematiku, postupne zameril svoju pozornosť na prostredie svojho obdobia a jeho bezprostredného okolia. Autor skúma charakter daného miesta, jeho tradíciu a genia loci, tieto informácie chce uchovávať a prenášať do nových súvislostí, buď formou reálnych odtlačkov štruktúr konkrétneho miesta, alebo vytvorením nových modelových štruk-

túr odkazujúcich na pôvodné priestory. Jeho tvorba úzko súvisí s osobným priestorom ako miestom prebývania, s priestorom, ktorý vníma nielen ako nevyhnutnú podmienku a náhodnú danosť, ale aj ako osudové spojenie, výzvu. Aktívne sa venuje aj sociálne a politicky angažovaným projektom a akciám, napríklad v spolupráci s vizuálnym umelcom Tomášom Raфом. Momentálne začína realizovať rezidenčné pobyty pre umelcov v ateliéri zrekonštruovaného vinárskeho domu v Hontianskych Trstánoch (okres Levice).

Marek Halász:

01110000 01110010 01100001 01110110 01100100
01100001 (Pravda), objekt, drevo, 200 × 120 cm,
2018

Sprievodný program, účinkujúci

Samčo, brat dážďoviek (*1988)

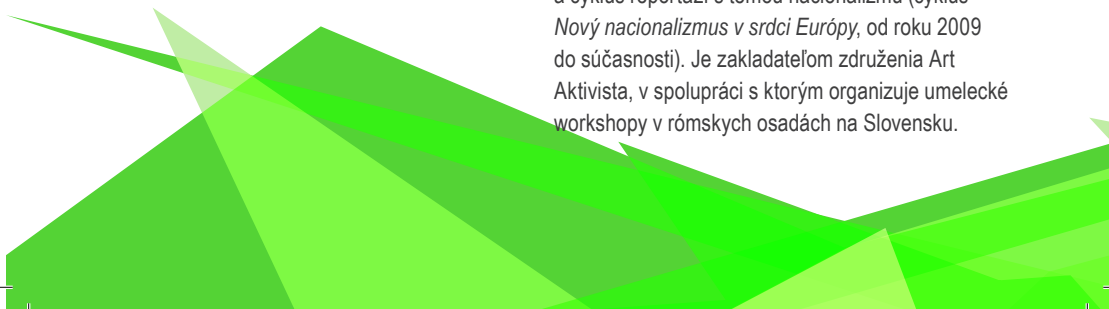
Samčo, brat dážďoviek je pseudonym experimentálneho hudobníka a performera. Venuje sa pesničkárstvu, lo-fi, noise a experimentálnej elektronike a 8bitovej hudbe. Veľa cestuje, a tak spoznáva najhlbšie útroby slovenskej krajiny, kde nachádza veci a situácie, ktoré s určitosťou možno označiť štítkom Absurdistan. Do svojej tvorby aplikuje prvky podivného folklóru, východniarskeho akcentu, reflektuje aj (ne)aktuálnu politiku, manifesty slovenských národovcov. To všetko mieša v remixe z veselých internetových mémov a príspevkov z tých najtemnejších diskusných fór.

Verejné deti

Volné zoskupenie ľudí okolo performera a hudobníka Samča, brata dážďoviek so vzťahom k improvizácii, ktoré osciluje medzi realitou, performanciou, divadlom a hudobným vystúpením.

Tomáš Rafa (*1979)

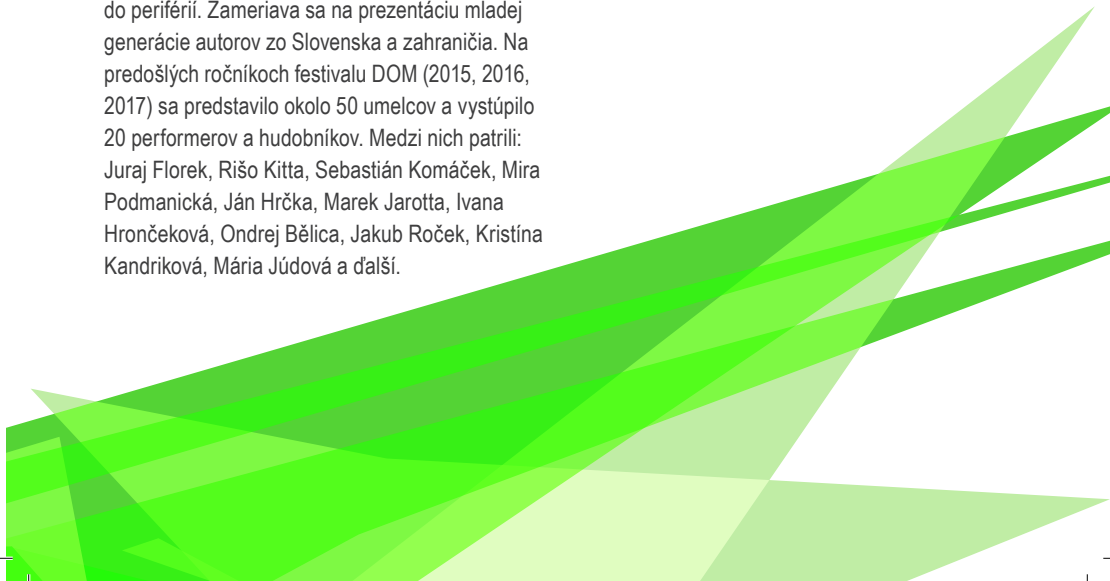
Vyštudoval Akadémiu umení v Banskej Bystrici u Michala Murina a Akadémiu výtvarných umení vo Varšave. V súčasnosti pôsobí na Varšavskej akadémii, kde je asistentom a spolupracovníkom poľského umelca Grzegorza Kowalského. Jeho tvorba je známa nielen v regióne strednej a východnej Európy, ale aj napr. vo Švédsku a v USA. Na Slovensku získal v roku 2011 cenu Oskára Čepana. V roku 2017 prezentoval svoju tvorbu v Múzeu moderného umenia (MoMA PS1) v New Yorku. Tomáš Rafa sa vo svojich dielach zameriava na najaktuálnejšie dianie, venuje sa sociálnym a politickým otázkam, ktoré na medzinárodnej umeleckej scéne veľmi silno rezonujú. Jeho tvorba súvisí s príklonom súčasného umenia k etickým problémom. Medzi jeho najznámejšie diela patrí niekoľko intervencií do segregáčnych múrov na Slovensku (cyklus *Športové múry* 2009 – 2013), návrh česko-rómskej vlajky (*Výberové konanie na česko-rómsku vlajku*, 2013) a cyklus reportáží s témou nacionalizmu (cyklus *Nový nacionalizmus v srdci Európy*, od roku 2009 do súčasnosti). Je zakladateľom združenia Art Aktivista, v spolupráci s ktorým organizuje umelecké workshopy v rómskych osadách na Slovensku.

Festival DOM

Poslaním festivalu DOM je zhmotňovať myšlienku „Diela Otvoreného Miestu“ v podobe skupinovej výstavy so sprievodným programom, ktorá sa dištancuje od klasickej koncepcie galerijnej praxe. DOM nemá trvalé miesto, ale ako festival dočasne hostuje v rôznych alternatívnych priestoroch. Objavuje nové netypické priestory so snahou využiť ich potenciál na umelecko-prezentačné aktivity. Takouto prezentáciou približuje súčasné vizuálne umenie aj bežnému divákovi, ktorý je dôležitejším elementom vo fáze recepcie diela. DOM neguje stereotypnú šablónu: umenie = centrum mesta a rozširuje ho aj do periférií. Zameriava sa na prezentáciu mladej generácie autorov zo Slovenska a zahraničia. Na predošlých ročníkoch festivalu DOM (2015, 2016, 2017) sa predstavilo okolo 50 umelcov a vystúpilo 20 performerov a hudobníkov. Medzi nich patrili: Juraj Florek, Rišo Kitta, Sebastián Komáček, Mira Podmanická, Ján Hrčka, Marek Jarotta, Ivana Hrončeková, Ondrej Bělíca, Jakub Roček, Kristína Kandriková, Mária Júdová a ďalší.

Festival DOM vznikol v roku 2015 ako iniciatíva nezávislých aktivistov a kurátorov v oblasti prezentácie súčasného vizuálneho umenia. Zastrešuje ho občianske združenie Pnutie LUXUS. Festival kurátorsky, produkčne a organizačne zabezpečuje Martina Ivičič (predsedníčka o.z. Pnutie Luxus, teoretička a nezávislá kurátorka) a Marianna Brinzová (externá organizátorka, nezávislá kurátorka a umelkyňa).

www.festivaldom.com